

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

**KONCERTNA
POSLOVALNICA**

ORKESTRSKI
CIKEL
2016/2017

KRALJEVI FILHARMONIČNI
ORKESTER IZ LIVERPOOLA

VASILIJ PETRENKO, dirigent

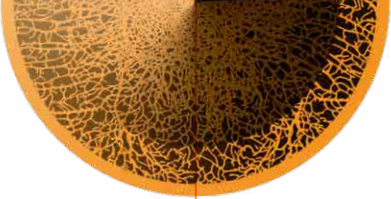
KIAN SOLTANI, violončelo

Generalni pokrovitelj Orkestrskega cikla

 dem
dravske elektrarne maribor

3. abonmajski koncert

Dvorana Union, Maribor, 10. februar 2017 ob 19.30

SPORED

Benjamin Britten (1913–1976)

Štiri morske slike, op. 33a

I. Zora

II. Nedeljsko jutro

III. Mesečina

IV. Nevihta

Edward Elgar (1857–1934)

Koncert za violončelo in orkester v e-molu, op. 85

I. Adagio – Moderato

II. Lento – Allegro molto

III. Adagio

IV. Allegro, ma non troppo

Sergej Rahmaninov (1873–1943)

Simfonični plesi, op. 45

I. Non allegro

II. Andante con moto (Tempo di valse)

III. Lento assai – Allegro vivace – Lento assai come prima

Koncert del, ki so nastajala v senci velikih vojn in obenem s pogledom nazaj na lastno skladateljsko identiteto in glasbo, začenja niz skladb **Benamina Brittna**, za Otočane »novega angleškega Orfeja«, ki je glasbi svoje domovine prvič po koncu baroka vrnil mednarodno veljavo in ugled. Kot skladatelj je bil odprt za vplive sodobnosti in preteklosti; zavezan ni bil nobeni doktrini in tako je razvil povsem svoj glasbeni jezik. A vseskozi je ostal predan angleški tradiciji vokalne glasbe, predvsem glasbi elizabetinske (zlate) dobe in Henryja Purcella, kot tudi angleškim pesnikom, katerih besedila so ga navdihnili pri komponiranju samospenov in oper. Britten je študiral klavir pri Arthurju Benjaminu in kompozicijo pri Johnu Irelandu ter Franku Bridgeu. Med letoma 1939 in 1942 je bil v New Yorku in Los Angelesu, skupaj s svojim partnerjem, pevcem Petrom Pearsom, nato pa se je vrnil v domovino in živel v nekoliko oddaljenem obalnem mestu Aldeburgh, kamor se je rad vračal po svojih številnih glasbenih »projektihi«. Bil je namreč vsestranski glasbenik: pianist, spremljevalec in dirigent.

Aldeburgh je tudi prizorišče opere *Peter Grimes*, ki je nastala v letih 1944 in 1945 in Brittnu takoj po prvi izvedbi leta 1945 v Londonu prinesla velik uspeh pri kritikih in poslušalcih ter obveljala za eno največjih angleških odrskih del po Purcellu. Del opere so bili tudi interludiji *Štiri morske slike*, nekakšna instrumentalna žarišča dogajanja v operi, ki so se uveljavili tudi kot samostojne točke koncertnih programov in samostojno izšli kot op. 33a. V variacijsko zasnovani Zori (iz preludija v prvo dejanje) je uglasben pričetek dneva, preludij v sivo jutro, ko ribiči in ženske krpajo ribiške mreže pred svojimi kočami ter začenejo svoj delovni dan, medtem ko se začenja tudi drama tragičnega ribiča Petra Grimesa – po skladateljevih besedah »boj individuuma proti množicam«. Nedeljsko jutro, preludij v drugo dejanje, je polno sonca in zvonjenja, v osrednjem delu stavka

pa je kantilena: pravični(ški) ljudje gredo v cerkev, medtem ko je Peter Grimes iz te družbe izločen. Preludij Mesečina pred tretjim dejanjem je miren, v glasbi sta obala in mestece skoraj nepremična. A neizogibna tragedija opere se že bliža, na kar opozori rahlo zgoščevanje zvoka v srednjem delu. Tridelno zasnovani stavek Nevihta, ki je bil preludij v drugo sceno prvega dejanja opere, naslikla popolnoma drugačno podobo morja in grozečo nevarnost v njem. V zunanjih delih stavka se Britten poslužuje klasičnih sredstev prikazovanja nevihte iz romantične operne literature. Medtem ko vihar narašča in se ribiči zatekajo v krčmo, je nemir morja odraz nemira v Petru Grimesu.

Pomemben poznoromantični angleški skladatelj **Edward Elgar** je veljal za pravega »podeželskega gentlemana«, ob katerem si je marsikdo bolj kakor glasbo predstavljal trop lovskih psov, in morda ga tudi zato tujina razen ZDA dolgo ni jemala prav resno. A v domovini je užival velik ugled in slovel predvsem po izjemnem čutu za glasbeno oblikovanje ter prefinjenem in nenavadnem instrumentiranju, s katerim je znal zajeti tako bučno monumentalnost kakor rahločutno nežnost, ob tem pa ostal prepoznavno »angleški«. Elgar je poleg znanih oratorijev ter vokalnih in komornih del napisal tudi nekaj orkestrske glasbe (npr. priljubljene *Variacije Enigma* in koračnico *Pomp and Circumstances*). Bil je izvrsten violinist in violist ter pisal tudi odlično glasbo za zasedbe s solističnimi godali. Med njegova najboljša dela sodi koncert za *Violončelo in orkester v e-molu*, ki je bil napisan leta 1918; Elgar ga je komponiral skrajno asketsko ter z zgoščenimi glasbenimi sredstvi. Pri komponiranju v Brinkwellsu, idilični hiški v gozdovih Sussex, je sodeloval z violončelistom Felixom Salmondom, ki je s skladateljem sodeloval že pri izvedbah drugih njegovih del in je kasneje postal pomemben učitelj na Juilliardovi šoli. Prva izvedba koncerta je bila slaba zaradi premalo vaj, saj je dirigent Albert Coates večino časa za vajo Elgarjeve skladbe namenil vaji Skrbabinove glasbi *Pesmi ekstaze*; zaradi tega ga je Lady Elgar v dnevniku okrcala z besedami »brutalni sebični neotesani teleban Coates«. Sprejem občinstva in kritikov je bil dokaj mlačen, so pa nekateri prav hitro ugotovili, da izvedba ni bila dorasla kvaliteti dela.

Koncert začenja solist z veličastno izjavo, ki nato povede v pozibavačo melodijo z začetkom v violah, nato pa glavno

besedo spet povzame solist, ki ima v prvem stavku skoraj dominantno vlogo. Solistovo ubiranje strun nas popelje v nekoliko otožen hitri Scherzo, v katerem violončelo še vedno dominira, orkestracija ob njem pa je skrajno varčna. Solistična vloga violončela pride še bolj do izraza v kratkem Adagiu. Prvi takti sklepnega rondoja prikličejo v spomin prvo temo, nato pa jih prekine deklamacija solista, preden se stavek v polnosti razviji. Živahnost in veselje prve teme prekinjajo reminiscence na bolj melanholične dele koncerta in tako dajejo delu introspektiven pečat. Ob koncu koncerta je skladatelj zapisal: »Finis. R.I.P.« Koncert, ki velja za nekakšen Elgarjev »vojni rekviem«, je bil napisan ob koncu velike vojne, ob koncu neke dobe in – naj je Elgar to slutil ali ne – tudi ob koncu njegovega ustvarjanja.

Sergej Rahmaninov je bil eden najodličnejših pianistov svojega časa in zadnji veliki predstavnik poznega ruskega romanticizma. Kot glasbenik je uspešno združil tri kariere: pianistično, dirigentsko in skladateljsko. Izobraževal se je na peterburškem konservatoriju in nato v Moskvi, kjer si je s študijem klavirja pridobil izjemno pianistično tehniko, leto kasneje pa je maturiral še iz kompozicije. Kot skladatelj je bil sprva zelo uspešen, po katastrofalni izvedbi prve simfonije pod dirigentom Glazunovom pa se je nekaj časa intenzivneje ukvarjal z dirigiranjem v Moskovski privatni ruski operni družbi. Šele po zdravljenju se je bil sposoben znova spoprijeti s komponiranjem. Kotskladatelj, dirigent in pianist je postopoma zaslovel tudi izven ruskih meja. Do vojne je veliko potoval, poletne počitnice pa je preživel na posestvu Ivankova, kjer je nastala večina njegovih del. Med prvo svetovno vojno je Rahmaninov nadaljeval s koncertiranjem, po revoluciji leta 1917 pa je zapustil Rusijo in do smrti živel v Ameriki ter Evropi. Preživel je predvsem s koncertno dejavnostjo, zato je imel za komponiranje manj časa.

Leta 1939 se je Rahmaninov z družino iz Evrope zaradi grožnje vojne dokončno umaknil v ZDA, kjer je poleti leta 1940 med napornimi turnejami napisal svoje zadnje delo. Že dolgo je načrtoval cikel plesnih skladb, dodatno spodbudo pa je gotovo pomenilo tudi sodelovanje s plesalcem Mihailom Fokinom (koreograf *Paganinijeve rapsodije* iz leta 1939). Sprva je Rahmaninov načrtoval »fantastične ples« z deli »poldne,

mrak, polnoč«. A v hitro rastočo partituro je zašlo mnogo reminiscenc iz drugih glasbenih del: konec grotesknega, živahnega prvega stavka spominja na glavno temo *Simfonije št. 1*, ki črpa motive iz ruskih cerkvenih pesmi. Drugi stavek, melanholični valček z nenavadnimi harmonijami, spominja na ruske napeve. Ritmično razgibani tretji stavek pa prinaša pri Rahmaninovu tako pogosto navzoč motiv *Dies irae*, ki ga preobraža in spreminja, tako da se nazadnje oglasi še *Blagosloven yesi*, Gospode iz znamenitega Vsenočnega bdenja, op. 37, iz leta 1915. Delo, polno navezav na lastno preteklost in rusko cerkveno glasbo, ki je Rahmaninova vedno fascinirala, je popolnoma reprezentativno za skladateljev pozni slog in po eni strani pomeni pogled nazaj, po drugi pa skladateljevo slovo. Rahmaninov je na konec partiture skromno zapisal: »Zahvaljujem se ti, Gospod.«

Katarina Šter

KRALJEVI FILHARMONIČNI ORKESTER IZ LIVERPOOLA

Kraljevi filharmonični orkester iz Liverpoola je najstarejši še delujoči britanski simfonični orkester, ki nepretrgoma deluje vse od leta 1840. Septembra 2006 je Vasilij Petrenko postal glavni dirigent orkestra, tri leta kasneje pa šef dirigent. Danes, v desetem letu tega dinamičnega glasbenega partnerstva, se je Kraljevi filharmonični orkester iz Liverpoola izstrelil v sam evropski vrh: izjemno je priljubljen pri kritikih, prav tako pa je pritegnil številno novo občinstvo, tudi mladino, ki redno spremlja koncerte klasične glasbe.

Vasilij Petrenko se je pridružil bogatemu naboru najzaslužnejših britanskih dirigentov in mnogih pomembnih evropskih glasbenikov, ki so vodili orkester v njegovi slikoviti zgodovini. Med njimi so Max Bruch, sir Charles Hallé, sir Henry Wood, sir Malcolm Sargent, sir John Pritchard, sir Charles Groves, Walter Weller, David Atherton, Marek Janowski, Petr Altrichter in Gerard Schwarz.

Kraljevi filharmonični orkester v svoji rezidenčni Filharmonični dvorani Liverpool pripravi več kot šestdeset koncertov v sezoni, zadnja leta pa je med drugim izvedel tudi obsežen repertoar praižvedb skladb sodobnikov, kot so sir Peter Maxwell Davies,

sir John Tavener, Karl Jenkins, Stewart Copeland, Michael Nyman, Michael Torke, Nico Muhly, James Horner in sir James MacMillan kot tudi dela skladateljev iz Liverpoola in širše regije. Prav tako redno sodelujejo s svetovnimi glasbeniki iz rock in pop scene, med njimi tudi z »domačinom«, sirom Paulom McCartneyjem ter z glasbeniki in zasedbami, kot so Elvis Costello, Orchestral Manoeuvres in the Dark, Ian Droudie in the Lightning Seeds, Echo and The Bunnymen in Cast.

Orkester se redno podaja na turneje po Združenem kraljestvu ter v najeminentnejše koncertne dvorane sveta. Med zadnjimi pomembnejšimi koncertnimi turnejami omenimo gostovanja na Kitajskem, v Švici, Franciji, Luksemburgu, Španiji, Nemčiji, Romuniji, na Češkem in Japonskem. Na tokratni februarški turneji se bo predstavil v Italiji in Sloveniji.

Glasbeniki so s svojim sedanjim šefom dirigentom posneli številne uspešne posnetke, med drugim Elgarjevo *Prvo simfonijo*, vse klavirske koncerte in tri simfonije Rahmaninova ter *Simfonije št. 1, 2 in 5* Čajkovskega. Posnetek Šostakovičeve *Simfonije št. 10* je prejel nagrado gramophone za orkestrski posnetek leta 2011.

VASILIJ PETRENKO

Glasbeno pot je pričel v rodnem Sankt Peterburgu. Danes je šef dirigent Kraljevega orkestra iz Liverpoola, šef dirigent Filharmoničnega orkestra iz Osla, Mladinskega orkestra Evropske unije in prvi gostujoči dirigent gledališča Mihajlovski. Redno sodeluje s številnimi drugimi vodilnimi svetovnimi orkestri in opernimi hišami, kot so Simfonični orkester iz Chicaga, Londonski filharmonični orkester, orkester Philharmonia, Ruski narodni orkester, Nizozemski ter Francoski radijski filharmonični orkester, Češka filharmonija, Dunajski simfoniki, radijski simfonični orkestri iz Berlina, Finske in Tokia, Orkester italijanske Švice, Simfonični orkester iz Sydneyja ter Narodna akademija Santa Cecilia. Med najpomembnejšimi Petrenkovimi sodelovanji v tej in prihajajoči sezoni naj izpostavimo turneje z Mladinskim orkestrom Evropske unije in Filharmoničnim orkestrom iz Osla, ponovna gostovanja s Simfoničnim orkestrom iz San Francisca ter Izraelskim filharmoničnim orkestrom in debi s Simfoničnim orkestrom iz Pittsburgha. Prav tako je sodeloval z mnogimi

opernimi hišami in orkestri, med drugim z opernim festivalom Glyndebourne (*Macbeth*), s pariško Opero (*Jevgenij Onjegin*), z Državno opero iz Hamburga (*Pikova dama*), Gledališčem Mihajlovski (*La Bohème*, *Carmen*), žüriško Opero (*Carmen*) ter s Filharmonijo Oslo (*Večni Mornar*).

Posnetki s Kraljevim filharmoničnim orkestrom iz Liverpoola vključujejo tudi *Simfonijo Manfred* Petra Iljiča Čajkovskega (nagrada gramophone za orkestrski posnetek leta 2009), svetovno premiero *Rekvijema* sira Johna Tavenerja, nagrajen cikel Rahmaninovih simfonij, orkestrskih del ter vseh klavirskih koncertov (s Simonom Trpčeskim), *Simfonije št. 1, 2 in 5* Čajkovskega ter *Simfonijo št. 1 in Uverturo Cockaigne* Edwarda Elgarja. Posnetek Šostakovičeve *Simfonije št. 10* je prejel nagrado gramophone za orkestrski posnetek leta 2011.

Vasilij Petrenko je prejel častni doktorat Univerze v Liverpoolu in Univerze Hope v Liverpoolu ter častno članstvo liverpoolske Univerze Johna Moora. Novembra lani je postal tudi častni meščan Liverpoola. Prav zaradi svojih izjemnih posnetkov s Kraljevim filharmoničnim orkestrom je prejel prestižno britansko nagrado BRIT Classic za glasbenika leta 2012, najpomembnejšo nemško glasbeno nagrado ECHO Klassik za vzhajajočega umetnika leta 2012, revija Gramophone pa ga je imenovala za mladega umetnika leta 2007.

KIAN SOLTANI

Kian Soltani je leta 2013 zmagal na Mednarodnem tekmovanju violončelistov Paulo v Helsinkih, s čimer se je danes 24-letni glasbenik pridružil najboljšim solistom svoje generacije. Zmagal je tudi na tekmovanjih Karla Davidova v Latviji ter na Mednarodnem tekmovanju Antonia Janigra na Hrvaškem. Bil je prejemnik štipendije Mozartovega društva v Dortmundu in je član uglednega sklada Anne Sophie-Mutter.

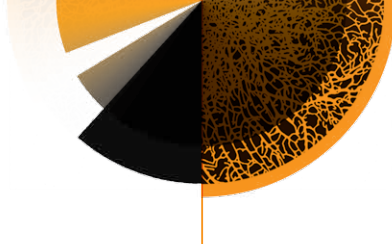
Rodil se je leta 1992 v Bregenzu, v glasbeni družini perzijskih korenin in že pri 12 letih postal učenec Ivana Monighettija, pri katerem se je na Akademiji za glasbo v Baslu izobraževal 11 let. Od oktobra 2014 je vključen v program Mladi solist na nemški Akademiji Kronberg, s Fransom Helmersonom. Med ostalimi glasbenimi dejavniki naj omenimo še študij na Mednarodni Akademiji v Liechtensteinu ter izpopolnjevanja pri priznanih

umetnikih, kot so Sol Gabetta, Wolfgang Boettcher, Valter Dešpalj, Gerhard Mantel, David Geringas, Pieter Wispelwey, Jens Peter Maintz, Antonio Meneses in Bernard Greenhouse. Kot solist Kian Soltani redno koncertira na turnejah z orkestrom Zahodno-vzhodni Divan pod taktirko Daniela Barenboima.

Pri 19 letih je Kian Soltani uspešno debutiral na recitalu v Zlati dvorani Dunajskega glasbenega združenja in na festivalu Schubertiade v Hohenemsu. Vse odtlej je v vlogi solista ali v komornih zasedbah nastopil na različnih festivalih in koncertih z vodilnimi orkestri, na najpomembnejših odrih Evrope, Azije in Severne Amerike (Dunajsko glasbeno združenje, festivali Schubertiade, Kronberg, Schleswig-Holstein, iPalpiti v Los Angelesu, festival komorne glasbe Eilat v Izraelu, Mednarodni festival komorne glasbe Zagreb, Festival klasične glasbe Next generation v Bad Ragazu in Glasbeni vrhovi v Gstaadu). Kot solist je sodeloval z zasedbami, kot so Zagrebški solisti, Gruzijski komorni orkester, Komorni orkester Arpeggione, Basel Sinfonietta, Latvijski narodni simfonični orkester, Simfonični orkester iz Liechtensteina, Filharmonični orkester iz Helsinkov, Tapiola Sinfonietta, Jyväskylä Sinfonia in Filharmonični orkester iz Zagreba. Koncertiral je z dirigenti, med katerimi so David Geringas, Zlatan Sržić, Sebastian Tewinkel, Ivan Monighetti, Florian Krumpöck, John Storgårds, Yasuo Shinozaki, Jukka Iisakkila in Peter Csaba.

Doslej je posnel zgoščenko s svojim profesorjem Ivanom Monighettijem, in sicer na Irskem, na kateri so prvič posneta nekatera dela Sofie Gubaiduline in drugih skladateljev, leta 2002 pa je izšla še zgoščenska *Metamorfoze*.

Med njegovimi najpomembnejšimi nastopi v preteklih mesecih in sodelovanji v naslednjih sezonah omenimo koncerte z orkestrom Tonhalle iz Züricha ter sirom Nevillom Marrinerjem, poletno turnejo z izvedbami Beethovnovega *Trojnega koncerta* z orkestrom Zahodno-vzhodni Divan in Danielom Barenboimom kot pianistom in dirigentom (Salzburg, Luzern, London, Berlin, Buenos Aires). Pripredil bo svoj vikend komorne glasbe na festivalu Schubertiade (»Kian Soltani z gosti«), izpostavimo pa naj še krstno izvedbo *Koncerta za violončelo* Reze Valija, ki ga je skladatelj posvetil prav Soltaniju. Sledile bodo še turneje z Anne Sophie-Mutter in ansambлом »Mutter's Virtuosos« ter nastopi na festivalih v Aix-en-Provence, Bergnu, Luganu, na Mozartfestu v Würzburgu, v Louvru in Münchnu.

NAPOVEDUJEMO IN VABIMO

GUISSÉ KRESLIN LEONARDI - GKL Band

Cheikh Guissé, kitara, vokal; Djiby Guissé, kitara, vokal; Vlado Kreslin, vokal, kitara, orglice; Igor Leonardi, kitara

17. februar 2017 ob 20.30, Velika dvorana Narodnega doma
Koncert za izven

ALEXANDER GADJIEV, klavir

10. marec 2017 ob 19.30, Dvorana Union, Maribor
3. koncert Komornega cikla in za izven
Sporod: R. Schumann, F. Listz.

JERUZALEMSKI SIMFONIČNI ORKESTER

Dirigent: **Florian Krumpöck**

Solist: **Emmanuel Tjeknavorian, violina**

24. april 2017 ob 19.30, Velika dvorana SNG Maribor
4. koncert Orkestrskega cikla in za izven

Sporod: Felix Mendelssohn-Bartholdy, Gustav Mahler

Spoštovani abonenti Orkestrskega cikla!

Za naslednji abonmajski koncert, gostovanje Jeruzalemskega simfoničnega orkestra, boste prejeli vstopnice za Veliko dvorano SNG Maribor. Dvignete jih lahko že danes, 10. februarja, na blagajni v predverju dvorane Union ali od jutri, 11. februarja naprej v Informacijski pisarni Narodnega doma Maribor v času uradnih ur, to je od ponedeljka do petka med 10.00 in 17.00 ter ob sobotah med 9.00 in 12.00.

♦ NARODNI DOM MARIBOR ♦

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor, uradne ure: vsak delavnik od 10.00 do 17.00, v soboto od 9.00 do 12.00 ter uro pred vsako prireditvijo. **Dvorana Union:** uro pred vsako prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000, 040 744 122

✉ vstopnice@nd-mb.si; **spletni nakup vstopnic:** <http://nd-mb.kupikarto.si/>

📘 www.facebook.com/narodni.dom.maribor

🌐 www.nd-mb.si

VEČER
RADIO CITY

Naklada: 500 kosov, brezplačen izvod.

Program je omogočila Mestna občina Maribor. Koncert je podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.